

**SLUKA
SVENSKA!**

Hjälp!

Jag tappar bort en hund

arbetsblad

FOTO: SARA WINSNES

Om Sara

Det här arbetshäftet är skrivet av *Sara Persson*. Sara är grundskollärare i svenska och svenska som andraspråk och förstelärare i Västerviks kommun. Hon är också författare av såväl facklitteratur som lärarhandledningar inom området svenska som andraspråk och språkstödande undervisning. På bloggen Hjärtat hos @frksaraperson skriver hon om nyanlända elevers lärande, flerspråkighet samt läs- och skrivundervisning i åk 1–6.

HJÄLP!

JAG TAPPAR BORT EN HUND

Denna del i serien *Hjälp!* av Jo Salmson kommer efter *Hjälp! Jag gjorde illa Linn*, så det kan vara lämpligt, dock inte nödvändigt, att låta eleverna lyssna på den boken först.

Till läraren

Materialet *Sluka svenska!* har skapats med syfte att träna elever i lyssnandets konst. Självklart kan man låta eleverna hänga med i texten samtidigt, och *Hjälp!*-böckerna ger då genom sina rika illustrationer mycket stöttning för förståelsen. Men jag rekommenderar att du tar chansen att utnyttja materialet för att utveckla elevernas förmåga att lyssna. Ett förslag är att

eleverna lyssnar en eller flera gånger och arbetar med uppgifterna i detta häfte, och först efteråt ger du dem möjlighet att titta i och läsa den fysiska boken. Då kan ni också samtala om hur upplevelsen av berättelsen skiljer sig åt beroende på om man lyssnar eller läser och på vilket sätt elevernas inre bilder skiljer sig från illustrationerna i boken.

Det kan vara bra att förbereda eleverna inför lyssnandet, både för att skapa intresse och för att ge förförståelse. Vilka förberedelser du behöver ge dina elever vet du bäst. På sidan 3 i lärarhandledningen till serien *Sluka svenska!* finns en del förslag som du kanske kan ha nytta av. Under rubriken *Innan du lyssnar* i detta häfte finns det frågor att fundera över innan man börjar lyssna. Om du vill att dina elever ska fundera på frågorna och skriva enskilt, eller om ni ska samtala och skriva gemensamt i gruppen, avgör du. Använd uppgifterna på det sätt som du anser lämpligast för just dina elever. Hur självständigt eleverna kan jobba och vilken grad av stöttning de behöver beror på flera olika faktorer så som tidigare vana att lyssna på och reflektera över berättelser, läs- och skrivförmåga samt hur långt elevens språkutveckling i svenska kommit.

Under rubriken *Medan du lyssnar* finns några olika förslag på hur eleverna kan agera om de stöter på problem under lyssnandets gång. Samma sak gäller här; du avgör vad som passar dina elever bäst. Generellt är det dock bra att uppmärksamma, och träna eleverna på, hur de kan hantera tillfällen när de inte förstår.

Det kan vara lämpligt att gå igenom en del ord och uttryck gemensamt innan ni börjar lyssna. Visa gärna orden på stor-skärm medan du förklarar och låt dem finnas kvar under hela arbetet med boken. Du kan också välja att dela ut ordlistan till eleverna innan ni går igenom orden tillsammans.

Språkliga drag som kan vara extra viktiga för dig som har andraspråkselever att uppmärksamma är:

- Sammansättningar/sammansatta ord. Visa dina elever hur man kan dela upp ord och att det oftast är den sista delen som är betydelsebärande.
- Partikelverb och avledningar ser ut som små språkliga skillnader, men ger stor skillnad i betydelse.
- Idiomatiska uttryck går ofta inte att översätta ordagrant. Det är betydelsefullt för eleverna att de lär sig att identifiera sådana uttryck, så att de inte försöker översätta ord för ord.
- Homonymer har svenska språket en stor uppsättning av och det behöver eleverna bli medvetna om. På så sätt kan de reagera om de försöker översätta och översättningen blir tokig och vänja sig vid att tänka att det kan finnas ytterligare betydelser.

Följande ordlista är omfångsrik och urvalet har gjorts både utifrån vilka ord och begrepp som är viktiga i texten och vilka som kan bereda svårigheter för andraspråkselever. Det innebär inte att du måste gå igenom alla ord med dina elever. Det är du som bäst vet vilken stöttning dina elever behöver för största möjliga intresse och förståelse.

- **TAPPAR BORT** – När man tappar bort något blir man av med det. Man vet inte var det är.
- **PORT** – En port är den dörren som leder ut från trapphuset.

- **TANT** – En tant är samma som en äldre kvinna.
- **BRUTIT ARMEN** – När man har brutit armen har skelettbenet inuti armen gått av. En arm som har brutits måste lagas av en doktor på sjukhus.
- **FÅR SYN PÅ** – När man får syn på något så ser man det plötsligt.

- **VIFTAR PÅ SVANSEN** – När en hund viftar på svansen fram och tillbaka betyder det oftast att den är glad.
- **VI SKA PRÖVA** – *Vi ska pröva* betyder samma som *Vi ska testa* eller *Vi ska försöka*.
- **LÄNGTAT** – När man har längtat är det något som man jättegärna har velat ha eller göra.
- **AVUNDSJUK** – När man är avundsjuk vill man ha något som en annan person har.
- **GJORT SIG ILLA** – Att man har gjort sig illa betyder att man har slagit sig eller skadat sig.
- **BANDAGET** - Bandage är ett långt och smalt tygstycke som man kan linda runt till exempel en fot eller en hand när man har skadat sig.

- **RASTA** – Att rasta en hund betyder att man går ut och går med hunden så att den får kissa och bajsa.
- **SKÄLLER** – En hund som skäller gör ljud. Hundar kan skälla både när de är arga och när de är glada.

- **KOPPLET** – Ett koppel är ett slags rep eller band, som man håller fast hunden med när man ska gå ut.

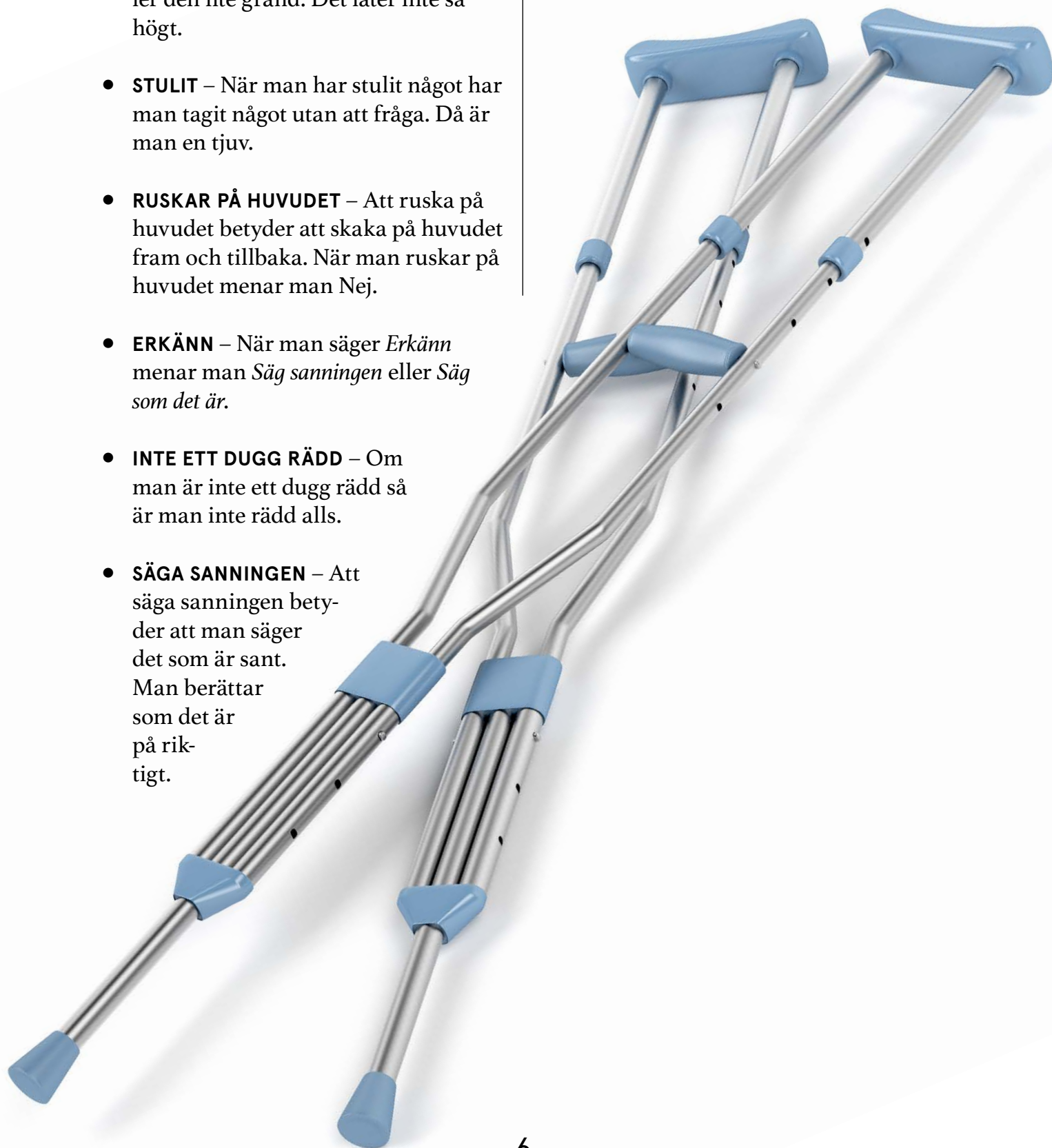
- **TRÖTTNAT PÅ ATT VÄNTA** – Den som har tröttnat på att vänta vill inte vänta längre.
- **SKUTTAR IVÄG** – *Skutta iväg* betyder samma som *Hoppa iväg* eller *Springa bort med hoppande steg*.

- **SNÖN ÄR DJUP** – När snön är djup är det mycket snö och svårt att komma fram.
- **HINNER INTE MED** – När man inte hinner med tycker man att den andra personen är för snabb.
- **FÅR INGEN LUFT** – Får ingen luft betyder att man har svårt att andas.
- **MINA LUNGOR SKA SPRÄNGAS** – När det känns som om mina lungor ska sprängas känns det som att lungorna som jag andas med ska gå sönder. Jag är jättetrött och har mycket svårt att andas.
- **KÄLLAREN** – Källaren i ett hus är en våning som ligger under marken.
- **FÖRRÅD** – Ett förråd är ett rum där man förvarar saker som man inte behöver just nu.
- **SMÖG** – När man smög gick man tyst och försiktigt så att det inte skulle höras.
- **KÄNNA IGEN** – Att känna igen en sak eller människa betyder att man har sett den förut.
- **DÖRREN STÅR PÅ GLÄNT** – När dörren står på glänt står den lite öppen.
- **HAR FÖRSVUNNIT** – Något som har försvunnit är borta. Man vet inte var det är.
- **MODIG** – När man är modig gör man något fast man egentligen är rädd. Det kan vara att göra något läskigt eller farligt.
- **HASTIGT** – Hastigt betyder samma som snabbt.

- **KRYCKOR** – Kryckor är ett slags käppar som man kan använda för att kunna gå när man har ont i benen.
- **RYMT** – Den som har rymt har smitit iväg fast den inte fick det.
- **GLÄFSER** – När en hund gläfsar skäller den lite grand. Det låter inte så högt.
- **STULIT** – När man har stulit något har man tagit något utan att fråga. Då är man en tjuv.
- **RUSKAR PÅ HUVUDET** – Att ruska på huvudet betyder att skaka på huvudet fram och tillbaka. När man ruskar på huvudet menar man Nej.
- **ERKÄNN** – När man säger *Erkänn* menar man *Säg sanningen* eller *Säg som det är*.
- **INTE ETT DUGG RÄDD** – Om man är inte ett dugg rädd så är man inte rädd alls.
- **SÄGA SANNINGEN** – Att säga sanningen betyder att man säger det som är sant. Man berättar som det är på riktigt.

- **SMITER IGEN** – Den som smiter igen rymmer en gång till.
- **ANDAN I HALSEN** – Att ha andan i halsen betyder att man har skyndat sig. Man kanske har sprungit och har lite svårt att andas.

Till eleven

INNAN DU LYSSNAR

Titta på bokens framsida. Fundera över:

Vad tror du att det här kan vara för slags bok?

Vem kan personen på bilden vara?

Vilka känslor tror du att barnet och hunden har?

Vad kan ha hänt?

MEDAN DU LYSSNAR

Om du hör något du inte riktigt förstår kan du göra på olika sätt. Du kan:

1. Lyssna klart på hela berättelsen och försöka förstå av sammanhanget.
2. Spola tillbaka ett litet stycke och lyssna igen.
3. Pausa och se efter om du kan få hjälp av orden som ni gått igenom tillsammans i klassen.
4. Pausa och fråga om någon kompis eller lärare kan förklara för dig.

EFTER ATT DU HAR LYSSNAT

Fundera

Om du skulle berätta om den här boken för en kompis som inte har läst eller hört den, vad skulle du säga då? Tänk på att inte avslöja för mycket!

Varför tror du att huvudpersonen vill ha en egen hund?

Vad tycker du att man måste klara om man ska ha egen hund?

Hur kan man veta hur en hund känner sig? Berätta vad du vet om hundens kroppsspråk.

Platser

På vilka platser utspelar sig berättelsen?

Markera med siffror i vilken ordning huvudpersonen är på de olika platserna.

___ I skolan

___ I skolan

1 Hemma hos huvudpersonen

___ Hemma hos huvudpersonen

___ Hemma hos huvudpersonen

___ Ute på promenad

___ Ute på promenad

___ I källaren

___ I källaren

Personer

Vad gör olika personer i berättelsen? Dra sträck mellan personen och vad hon gör.

Tanten

Mamma

Huvudpersonen

Linn

De stora killarna

Arvid

Följer huvudpersonen hela vägen hem

Längtar efter en egen hund

Ligger på sjukhus

Blir avundsjuk

Använder sin familjs förråd

Kommer hem med andan i halsen

Händelser

I vilken ordning sker olika händelser i berättelsen?

Markera med siffror i vilken ordning saker händer.

___ Huvudpersonen springer tillbaka till skolan.

___ De stora killarna är arga på huvudpersonen.

1 Huvudpersonen måste lova att gå ut med Milla varje lunchrast.

___ Mamma tror att hon måste gå ut och rasta Milla.

___ Huvudpersonen skyndar sig hem från skolan.

___ Huvudpersonen berättar för de stora killarna vad som hänt.

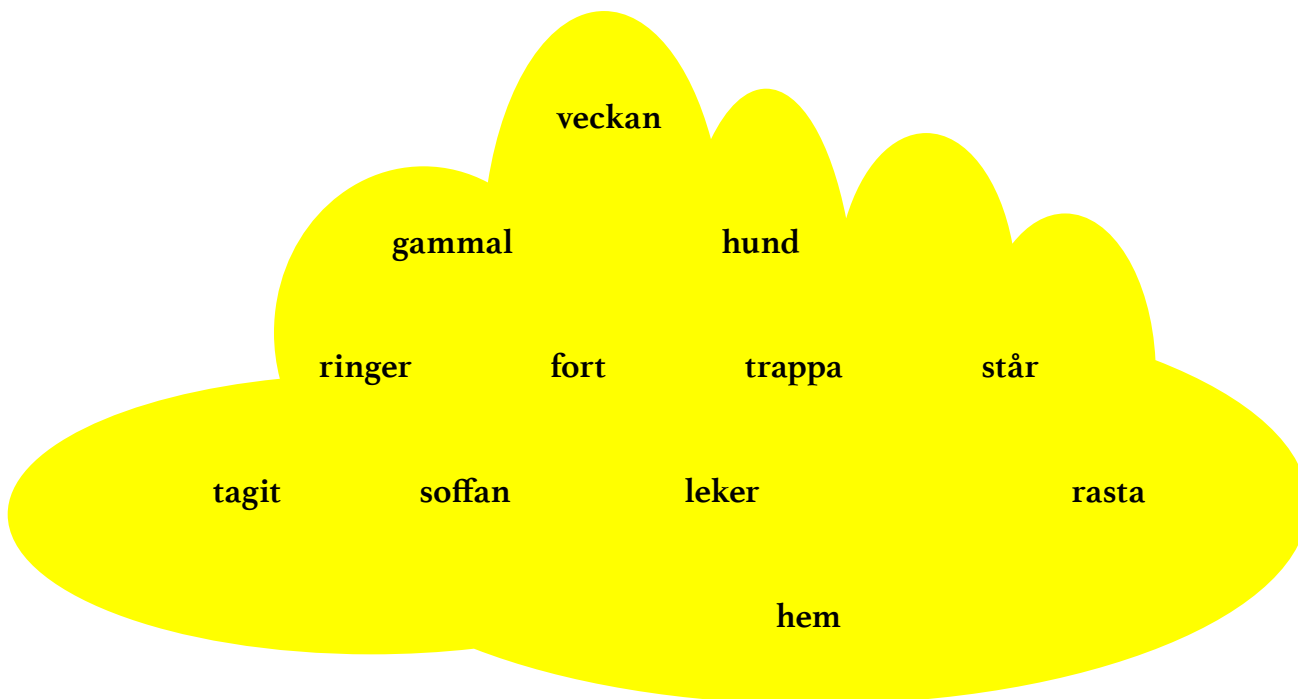
___ Milla försvinner ner för en trappa.

___ Huvudpersonen går ner för trappan till källaren.

___ De stora killarna följer huvudpersonen hela vägen hem.

___ Milla skuttar iväg fort, rakt över fältet.

Lucktext

Fyll i orden som saknas:

1. I porten bredvid vår bor en _____ tant.
2. Hunden ska bo hos oss hela _____, berättar mamma.
3. Om allt går bra kan vi köpa en _____ senare, till våren.
4. Linn blir avundsjuk när jag _____ och berättar.
5. Hon skuttar iväg _____, rakt över fältet.
6. Så försvinner hon ner för en _____.
7. Jag _____ ett tag vid trappan.
8. Erkänn att du har _____ henne!
9. Men Milla vill bara ligga i _____ hos mig.
10. Det är alltid någon som _____ med henne.
11. Mamma kommer _____ med andan i halsen.
12. Mamma tror att hon måste gå ut och _____ Milla.

Hundord

I den här boken förekommer många uttryck som har med hundar att göra.

Dra streck mellan **ord** och förklaring:

viftar på svansen

När en hund rör på svansen fram och tillbaka.
Det betyder det oftast att den är glad.

rasta

Betyder att man går ut och går med hunden så att den får kissa och bajsas.

skäller

Ett ljud som hundar kan göra både när de är arga och när de är glada.

kopplet

Ett slags rep eller band, som man håller fast hunden med när man ska gå ut.

gläfsar

När en hund skäller lite grand.
Det låter inte så högt.

skuttar iväg

Betyder samma som Hoppa iväg eller Springa bort med hoppande steg.

Sant eller Falskt

Klipp ut meningarna nedan och sortera dem under rubrikerna Sant och Falskt. När du är klar kan du jämföra med en kompis. Berätta för varandra hur ni har tänkt och byt plats på meningar om ni vill.

Den gamla tanten har brutit benet.

Huvudpersonen vill ha en hund.

Mamma säger att de ska köpa Milla av den gamla tanten.

Huvudpersonen ska rasta Milla på lunchrasterna.

Linn är huvudpersonens kompis.

Det är sommar i berättelsen.

Milla smiter ner i en källare.

Linn följer med och letar efter Milla.

Milla är rädd när hon är i förrådet.

De stora killarna leker med Milla.

Huvudpersonen har tagit Milla vid affären.

De stora killarna hjälper till att rasta Milla.

Arvid är en snäll kille.

Huvudpersonen är modig.

Berättelsen slutar lyckligt.

Skriv egna meningar

Skriv egna meningar med några ord från ordlistan. Ibland kan du behöva böja orden för att det ska bli bra meningar. Rita gärna till meningarna. Kan du sätta ihop meningarna till en egen berättelse? Läs upp vad du har skrivit för en kompis.

SANT

FALSKT